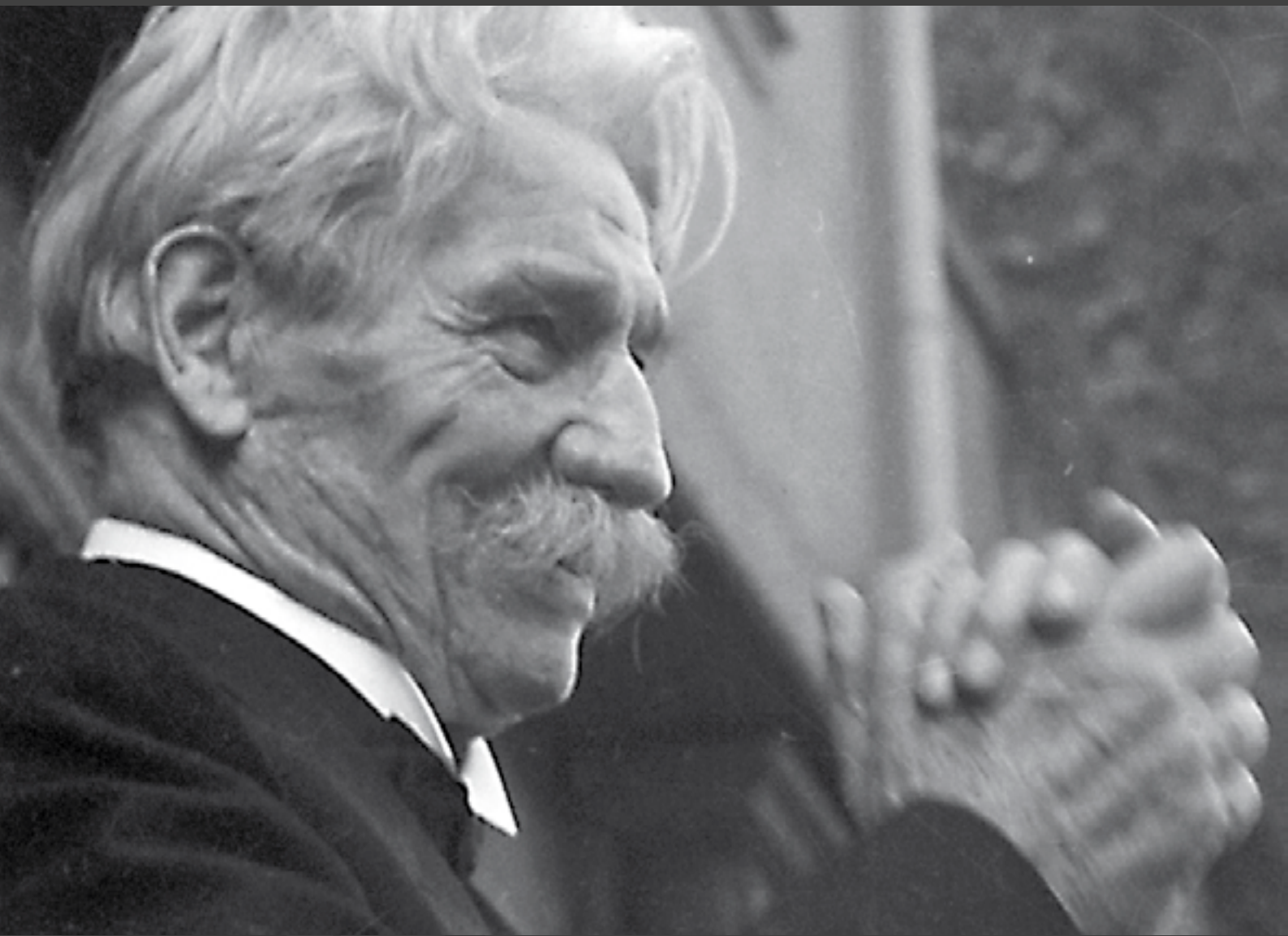

Norske leger mot atomvåpen

1982-2007

en tryggere verden uten atomvåpen

Albert Schweitzer - en farlig mann
Fem på tolv - atomtrusselen øker
Intervju med Einar Kringlen - NLA's første leder

Symphony of the Earth

Tordis Sørensen
Høifødt
 Leder, NLA

I 2006 startet Norske leger mot atomvåpen (NLA, sammen med Nei til atomvåpen og den norske Pugwash-komite, en kampanje for en konvensjon mot atomvåpen.

Arbeidet for et forbud mot atomvåpen er en hovedsatsing for vår internasjonale organisasjon, International Physicians for the Prevention of Nuclear Weapons (IPPNW). Den australske avdelingen av IPPNW har tatt et spesielt ansvar for å drive fram den internasjonale kampanjen, ICAN- International Campaign to Abolish Nuclear Weapons. En tidligere utarbeidet konvensjonstekst er under revisjon og skal være ferdig til tilsynskonferansen for ikke-spredningsavtalen i Wien i april-mai i år. Vårt ønske er at de brede lag av verdens folk skal mobiliseres for et slikt forbud.

I 2006 virket det som folk flest ble mer bekymret for og opptatt av klima og miljø enn tidligere, og det virker som temaene har fått en ny aktualitet. På styre- og rådsmøtet i NLA i desember 2006 diskuterte vi om kampanjen for

et forbud mot atomvåpen kan komme i konkurranse med arbeidet og engasjementet i forhold til miljøspørsmålene. Det viste seg vanskelig å komme fram til et svar på dette, men den generelle oppfatning var at det kan gi en gjensidig positiv forsterkende effekt.

Hva er så "Symphony of the Earth"? Søndag 22. april 2007, på den såkalte verdensdagen, vil "Earth Day Network", som representerer mer enn 12 000 miljøorganisasjoner i 174 land, i samarbeid med "Global Youth Action Network", som består av ungdomsorganisasjoner i 190 land, arrangere konserter i en musikkbølge verden rundt. Fra Marshalløyene i øst via Australia, Japan, Norge, Gabon, og Kamerun før den når USA. Målet er forbud mot atomvåpen, bevaring av miljøet og bekjempelse av fattigdom. Dagen etter, den 23.april, holdes en 50-års markering av Albert Schweitzers historiske tale over Oslo Radio 23.april 1957, der han anmodet folk over hele verden til å samarbeide om å løse den globale fare i den tida, nemlig atmosfæriske atomprøvesprengninger med radioaktivt nedfall. I 1958 ble det innført stopp i de atmosfæriske prøvesprengningene og i 1963 trådte en avtale om forbud i kraft. Albert Schweitzer fikk Nobels fredspris i 1952 for sin etikk, ærefrykt for livet og sin legegjerning i Afrika, men han kunne ikke hente prisen i Oslo før i 1954. Et enormt fakkeltog møtte

ham den gang.

Hva har dette med NLA å gjøre? Presidenten i Albert Schweitzer Fellowship, USA, som også er medlem av IPPNW, har utfordret oss til å markere disse dagene i Oslo. Som ved et lite eventyr ser det nå ut til at det kan bli et ganske flott arrangement med en jazz-konsert på dagtid 22.april som del av sivilarbeidernes festival ULYD. Om kvelden blir det "konsert med innhold", forhåpentligvis i samarbeid med NRK. Christiane Engel, Albert Schweitzers barnebarn som er pianist og lege, kommer til Oslo og spiller Mozart for å hedre sin bestefar. Mandag 23.april blir det seminar i Nobelintuttet der Jan Helge Solbakk, professor i medisinsk etikk, belyser Albert Schweitzers liv og lære. NLA vil fokusere dagens atomvåpensituasjon. Dette finner dere mer om i dette nummer av Medlemsbladet.

I arbeidet med dette arrangementet har vi møtt et engasjement og en innsatsvilje på tvers av de vanlige samarbeidslinjer som vi sjelden erfarer. Kanskje er tiden moden for å få folket i bevegelse for å bevare vår jord og gi oss en tryggere verden uten atomvåpen.

Det gir håp for det nye året! Samtidig vet vi at resultater i dette arbeidet krever vedholdende innsats over tid. Vi trenger alles engasjement, kanskje har du lyst til å ta i et ekstra tak i år!

Norske leger mot atomvåpen

NLA er den norske avdelingen av International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW), som i 1985 fikk Nobels Fredspris for sitt opplysningsarbeid om de medisinske virkninger av atomkrig. I år feirer den norske organisasjonen sitt 25-års jubileum.

NLA er åpen for leger og medisinske studenter og har i dag rundt 1100 medlemmer. Formålet er "å spre opplysning om medisinske konsekvenser av atomkrig og arbeide for kjernefysisk

nedrustning og redusert fare for atomkrig. En viktig del av dette arbeidet er å påpeke at også forskning, utvikling og utplassering av atomvåpen har sammenheng med de alvorlige problemer verden står overfor når det gjelder miljø og økonomisk utvikling".

I likhet med IPPNW, arbeider NLA også med totalforbud mot landminer, krigens virkninger på barn, og ikkevoldelige konfliktløsninger.

en tryggere verden uten atomvåpen

Innhold

<i>Albert Schweitzer - en farlig mann</i>	<i>side 4</i>
<i>Hvordan det hele begynte - Intervju</i>	<i>side 6</i>
<i>Fem på tolv</i>	<i>side 8</i>
<i>Mikhail Gorbachev om atomtrusselen</i>	<i>side 10</i>
<i>Anmeldelser</i>	<i>side 12</i>
<i>Schweitzers appeller i NRK 1957-58</i>	<i>side 14</i>
<i>Nyhetstips</i>	<i>side 15</i>
<i>Årsrapport 2006</i>	<i>side 16-21</i>

Medlemsbladet for Norske leger mot atomvåpen
ISSN 0808 2111

Redaksjonen

Trygve Berge og Torbjørn Hugo
Bogstadveien 24, 0355 OSLO
Tlf: 97151951, e-post: berge-legermotatomvapen.no

NLAs sekretariat

Leder: Tordis Sørensen Høifødt
Avd. for Psykiatrisk forskning og fagutvikling, UNN, 9291 Tromsø
Tlf 77627535, fax 77627530
Priv. Kveldstuav. 7, 9013 Tromsø
Tlf. 77699873 (p), 95934119 (mobil)
e-post: hoifodt-legermotatomvapen.no

Nestleder: Klaus Melf
e-post: melf-legermotatomvapen.no

IPPNW Central Office
727 Massachusetts Avenue
MA 02139-3323, USA
Tlf. 617-868-5050, fax 617-8682560
E-post: ipnwbos-ippnw.org
Ex.dir. Michael Christ: mchrist-ippnw.org

Hjemmesider

www.legermotatomvapen.no, www.ippnw.org

Medlemskontingent, priser:

Leger:	300,-
Studenter:	100,-
Postgirokonto:	30601767089

Er du ikke medlem? Ta kontakt med medlemsansvarlig Cecilie Bredrup (bredrup-legermotatomvapen.no)

Layout: Guru Reklame - www.gurureklame.org
Trykk: Allkopi, Bergen, i 1300 eksemplarer.

Forsidebilde: Albert Schweitzer (foto: Deutsches Albert-Schweitzer-Zentrum, Frankfurt).

Nytt år, gamle muligheter

Med det nye året godt inne i varmen har redaksjonen plassert seg komfortabelt foran peisen, med litt kaffe og en god porsjon friskt mot. Vi gleder oss over alt som skjedde i det forrige, og til alt som skal skje i det nye. Har vi lært å si.

Det er litt underlig det der, hvordan nyttårsfeiringen kulturelt sett har et imponerende dypt rotfeste, ikke bare i vår egen oksidentale kultur, men over store deler av denne fuktige kloden. Kineserne tar om litt steget inn grisens år, noe som ifølge Reuters og AFP skal være svært så lykkeligebringende. Det har sågar ført til at horder av unge kvinner har valgt dette året som det spesielle tidspunktet i sine liv der de vil føde sine eneste barn. Japanerne har på sin side latt villsvinet få den opphøyede plass for 2007. Det er mulig det knapt kan kalles noe mer enn kulturelle finurligheter, men det virker for meg ganske slående at nyttårsmarkeringer virker å være et interkulturelt fenomen. Man kan nesten høre gjenklang av Nietzsche borte i gangen; om ikke nyttårsfeiringen hadde eksistert, så hadde mennesket funnet det opp. Eller noe sånt. Poenget vårt her sitter nok nødvendig langt inne. Det vi prøver å formidle, er at vi tenderer til å mene at nyttårsfeiringen er et uttrykk for et menneskelig behov. Et behov for å stoppe opp og ta en liten evaluering. Ta pulsen, liksom. Hva har vi gjort, hva gjør vi videre? Den fine måten å si det på er det som gjenspeiles i første halvdel av overskriften; nytt år (og nye muligheter).

Det som imidlertid gjør dette perspektivet problematisk, eller i hvert fall har potensiale til sådan, er at Prøysens blanke ark og farvestifter baserer seg på en 'glem og begynn på nytt' strategi. Og i våre menneskelige liv skal vi ikke undervurdere nytten eller behovet for å legge ting bak oss og la tiden lege våre sår. Men hvis vi distanserer oss en smule fra individperspektivet og ser på vår kjære fagområde - atomvåpen og denslags - med et internasjonalt fokus, så er det mye som tyder på at gårsdagens grusomheter, sammen med dens forpliktelse og avtaler, er nødt til å være med over den neste tegningen. Det må være med inn i det nye. Da Putin nylig kom med et uvanlig tydelig angrep på amerikansk utenrikspolitikk, og anklaget USA for å bryte flere nedrustningsavtaler fra 80-tallet, samt å ville erstatte FN med et nytt og utvidet NATO, satte han fingeren på et viktig poeng. Det internasjonale rammeverket for nedrustning og ikkespredning kan ikke legges til side fordi verden har forandret seg, og fordi det ble etablert av andre politikere i en annen tid.

Vår felles fremtid uten atomvåpen må bygges på transparenter, ikke på blanke ark. Framtidige forpliktelser må forsterke og videreutvikle de allerede eksisterende.

Redaksjonen ønsker dere med dette et strålende jubileumsår 2007. Neste nummer er planlagt som et jubileumsnummer, og vi ønsker alle hjertelig velkommen til å komme med forslag og bidrag.

Inntil da, god lesning!

Redaksjonen på Madridkontoret

Albert Schweitzer

– en farlig mann

I desember 1951 henvendte Svenske Morgenbladet seg til Albert Schweitzer, urskogslegen i Gabon i det vestlige Sentral-Afrika, for å få et nyttårsintervju. Tema for intervjuet var spørsmålet: Hva er det menneskeheten i dag har mest behov for?

Jan Helge Solbakk

*Chief of Bioethics Section, UNESCO
professor, medisinsk etikk, UiO*

I sitt svarbrev av 24. februar 1952 skriver Schweitzer:

”Alle sammen, i den grad vi er i stand til å tenke klart, føler at det er fred menneskeheten trenger. Det har alltid vært nødvendig, men fred nå er viktigere enn noen gang, fordi krig fra nå av vil utkjempes med moderne våpen som vil forårsake ufattelige ødeleggelser og tilintetgjørelse. Og ettersom vi her snakker om en verdenskrig av et helt annet omfang enn de to vi har bak oss, så vet vi at den vil bibringe menneskeheten så mye lidelse og elendighet at vi knapt tør forestille oss hvordan mennesket skal kunne overleve”.

Hvem var denne Schweitzer som Svenske Morgenbladet fant det naturlig å henvende seg til for å få svar på et slikt spørsmål? Schweitzer stammet fra en alsassisk familie som hadde levd og virket som prester og lærere i generasjoner i de områdene av Frankrike som ligger mellom Strasbourg og den vakre, lille fjellkjeden Vogesene som strekker seg ned til Rhindalen. Han studerte teologi, filosofi, musikkologi og orgelkunst og disputerte 23 og 26 år gammel i både filosofi og teologi. Hans avhandlinger vakte ikke bare oppsikt, men storm i akademiske kretser, ikke minst på grunn av kandidatens ubendige hang til radikalt å gå sine egne veier. Hvordan Schweitzers akademiske kolleger ved Universitetet i Strasbourg oppfattet han, gir historikeren Friedrich Meinecke et levende inntrykk av i sine erindringer :

«Jeg liker ikke å bruke ordet ‘genial’ i utregsmål [...], men jeg finner det al-

likevel riktig å anvende det på en den gang ennå ung Strassbourg-dosent [...]Da jeg for første gang møtte han i kollegierommet, ble jeg umiddelbart fengslet av hans vakre utseende, det lysende ansiktet, de sikre bevegelsene. Dette, ble meg fortalt, er en privatdosent i teologi som ikke blir særlig godt behandlet av sine eldre kolleger, fordi han er en urolig sjel. Han beskjefteger seg ikke bare med fagstudier innen urkristendommen, men brenner sitt lys i begge ender, spiller orgel og arbeider med en bok om Bach».

”Utstrålingen i et menneskes moralske appell kan vanskelig måles i becquerel.”

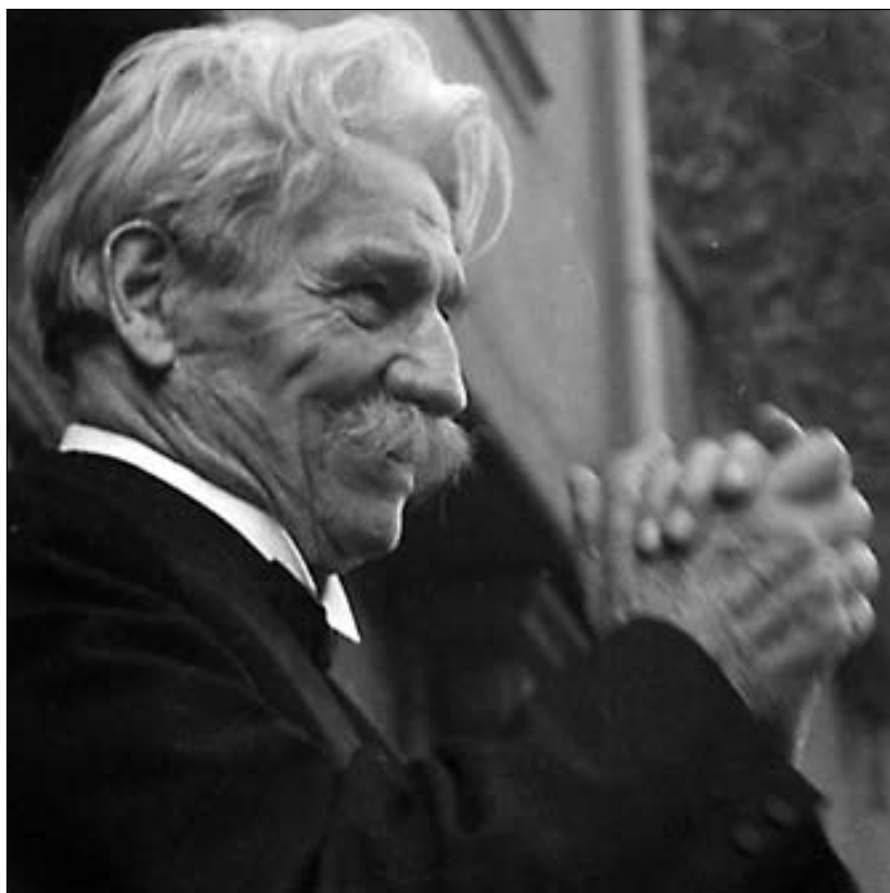
Det var imidlertid ikke bare Schweitzers teologiske og filosofiske bøker og tolkninger av Bachs orgelmusikk som vakte strid, men også hans beslutning som 30-åring i 1905 å ta fatt på et tredje universitetsstudium, nå medisin. Bakgrunnen for dette valg var samvittighetskvaler han hadde slitt med fra barndommen om å ha blitt tilgodesett med ufortjent lykke. Hvilken rett hadde han til å nyte dette, konfrontert med den uforskyldte smerten og lidelsen han så i andres liv; hos skolekamerater som ikke hadde nok til mat og klær, hos en fregnete jøde som tiet stille når han ble hundset med av guttene i landsbyen, hos en gammel, halt hest som ble mishandlet på veien til slaktehuset.

Ut fra disse opplevelser vokste det frem hos han en stadig klarere erkjennelse om at den som er gitt mye i livet er skyldig å gjengjelde livets

gaver tilsvarende. Tesen og antitesen - lykkefølelsen og smerteopplevelsen - avfødte syntesen: 21-åringens beslutning om å leve for prestegjerningen, forskningen og musikken til han var 30 år. Deretter ville han bruke livet sitt på en måte hvor han kunne være mer direkte til hjelp for mennesker.

Denne beslutning genererte i de nærmeste årene en akademisk og kunstnerisk produktivitet av et omfang, bredde og kvalitet som vitner om hva genial skaperkraft i kombinasjon med eskatologisk arbeidsetikk kan utrette. For nå var Schweitzer innforstått med at han ikke hadde mer enn 9 år igjen av sitt liv i kunstens og vitenskapens tjeneste. Det gjaldt derfor om å utnytte tiden maksimalt. Det er i løpet av disse årene han skrev noen av sine mest berømte verker i teologi, filosofi og musikkologi. Dessuten var hans etikk om ærefrykt for livet, som først ble publisert i 1923 på det nærmeste skrevet ferdig før avreisen til Gabon langfredag 21. mars 1913.

Også i sin etiske tenkning valgte Schweitzer å gå radikalt til verks: Menneskers liv har ingen moralsk forrang foran andre former for liv: det være seg livet til en hund, en slange, en bakterie eller et virus. Det eneste som skiller et menneske fra andre livsformer er bevisstheten om at det som alt annet liv er henvist til å leve på bekostning av andre liv for i det hele tatt å kunne overleve. Hvor leder så denne bevissthet om naturens indre livsviljesplid oss videre? I følge Schweitzer leder den for det første frem til en kjensgjerning mer omfattende og grunnleggende enn Descartes’ ‘cogito ergo sum’, nemlig at «Jeg er liv som vil leve, midt i blant liv som vil leve». Og på samme måte som jeg i min egen vilje til liv fornemmer lengselen etter «den hemmelige fullbyrdelsen» av livsviljen og

“23. april 1957 ble hans ‘Declaration of Conscience’ kringkastet fra Oslo – byen som hadde skjenket ham fredsprisen i 1952 - til radiostasjoner over hele verden.”

ner i mørket» er den kjensgjerning at hans egen livsvilje streber etter enhet med annen vilje til liv. Den gir hans liv den nødvendige innsikt og hans mystiske verdensanskuelse den retning og form den er i behov av.

Det var med bakgrunn i denne forståelse av menneskets stilling og ansvar i verden at Schweitzer allerede tidlig på 1950-tallet begynte sin kamp mot atomvåpen. Selv om dette gjorde han meget lite populær hos general Charles de Gaulle, Frankrikes senere president, fortsatte han ufortrødent videre, sterkt tilskyndet av Albert Einstein. Det resulterte i 1954 i et opprop til alle forskere om å informere offentligheten om hydrogenbombens skrekkelige virkninger, og 23. april 1957 ble hans ‘Declaration of Conscience’ kringkastet fra Oslo – byen som hadde skjenket ham fredsprisen i 1952 - til radiostasjoner over hele verden. I erklæringen appellerte Schweitzer om stans i de atmosfæriske prøve-sprengningene som holdt på å forgifte hele jorda med radioaktivt nedfall og i 1958 ble ytterligere tre appeller med oppfordring til å avskaffe atomvåpnene lest opp i NRK. Samme år ble supermaktene enige om et moratorium og i 1963 ble de atmosfæriske prøvesprengninger permanent stanset. Utstrålingen i et menneskes moralske appell kan vanskelig måles i becquerel.

Albert Schweitzer (1875-1965) var både lege, protestantisk teolog, orgelkunstner, musikkforsker og filosof. Han ble særlig kjent for å være en sterk motstander av atomforsøk og atomvåpen, og holdt på 1950-tallet flere taler mot atomopprustning i norsk radio. Disse ble kringkastet over hele verden (foto: Deutsches Albert-Schweitzer-Zentrum, Frankfurt).

angsten for «den hemmelighetsfulle innskrenkningen» av livsviljen, opplever jeg i andre livsviljer den samme angst og lengsel. Med stadfestingen av denne indre kjensgjerning er i følge Schweitzer også det «logisk nødvendige moralske grunnprinsipp gitt». For den fordrer at jeg møter «all vilje til liv med den samme ærefrykt som jeg viser min egen vilje til liv» .

Den andre kjensgjerning bevisstheten i følge Schweitzer må komme til rette med, er at viljen til liv opplever seg selv på annen måte i mennesket enn i annet liv. For verden viser oss nettopp ikke

et samspill av livsviljer som i ærefrykt hengir seg til hverandre. Tvert imot stiller den til skue et «grusomt drama hvor livsviljen er i strid med seg selv», hvor liv lever på bekostning av annet liv, «hvor skaperviljen samtidig opptrer som ødeleggelsesvilje, og ødeleggelsesviljen som skapervilje. Hvorfor denne splittelse eksisterer finnes det i følge Schweitzer ikke noe svar på. Hans erkjennelsesteoretiske skepsis forbyr han liketil å søke et svar på denne gåte. Og for mystikeren Schweitzer er svaret irrelevant. Det trengs ikke for å bringe mening i hans tilværelse. For det som for han representerer «lyset som skin-

Intervju med Einar Kringlen

Hvordan det hele begynte

Oslo, en oktoberdag i 1981. Gamle festsal ved universitetet er fylt av leger og andre interesserte til foredrag over temaet "atomkrig i medisinsk perspektiv" – noe som også ble tittelen på boken som ble utgitt i etterkant. Dette ble starten på Norske leger mot atomkrig, som ble stiftet i 1982. I år feirer organisasjonen 25 år med kamp mot atomvåpen.

Trygve Berge

Redaktør NLA
berge-legermotatomvapen.no

NLAs utsendte medarbeider møter psykiatriprofessor og organisasjonens første styreleder Einar Kringlen på hans kontor ved psykiatrisk klinikk på Vindern. For mange studenter er han nok best kjent som lærebokforfatter innen psykiatri og atferdsfag. Allerede i 1. semester er det Kringlen som introduserer oss til Den kliniske samtalen. Og senere dukker Lærebok i psykiatri opp. I tillegg til å være en anerkjent forsker bl.a. innen tvillingsstudier, har han også markert seg som en over gjennomsnittet samfunnsengasjert lege, gjennom flere kronikker om alt fra Midtøsten-konflikten til legemiddelinindustriens påvirkning av legestanden.

Men vi spør han heller hva han husker fra oppstarten av NLA på begynnelsen av 1980-tallet.

- Det var egentlig tilfeldigheter som gjorde at jeg var eneste nordmann som deltok på moderorganisasjonen IPPNWs første kongress i Virginia, USA, i 1981. Her var 70-80 leger og vitenskapsfolk samlet, deriblant flere anerkjente fysikere og kjemikere. Tilbake i Norge tok jeg sammen med en rekke andre leger, deriblant Kirsten Osen, Jens Gustav Iversen, Peter Hjorth, Alexander Pihl, Bjarne Waaler, Hans Prydz og flere andre, initiativet til å arrangere

et møte i universitetets festsal. Dette fikk stor oppslutning, og i etterkant publiserte vi boken Atomkrig i medisinsk perspektiv. Senere fulgte flere tilsvarende møter i større norske byer. Den 9. oktober 1982 ble Norske leger mot atomkrig, som det het den gangen, stiftet.

Kringlen forteller videre at NLA raskt vokste seg stor – og fikk over 1000 medlemmer på under ett år. Organisasjonen ble fra flere hold beskyldt for å være politisk venstrevridd, men vi gjorde det vi kunne for å fokusere på sak, på de medisinske effektene av atomvåpen. Internasjonalt fikk IPPNW stor påvirkningskraft overfor høytstående beslutningstakere, som Reagan og Gorbatsjov, blant annet gjennom organisasjonens profilerte stiftere Bernard Lown fra USA og Jevgenij Tsjasov fra Sovjetunionen. Arbeidet skulle vise seg å spille en sentral og konkret rolle både i nedrustningen og avslutningen av den kalde krigen mot slutten av 1980-tallet.

- Det var morsomt å se at vår egen argumentasjon for atomnedrustning ble gjentatt i Gorbatsjovs taler, forteller Kringlen.

- Da IPPNW fikk fredsprisen i 1985, førte dette til økt oppmerksomhet og økte medlemstall. Men det var også omfattende protester mot utdelingen. Vi ble blant annet beskyldt for å stå i kommunismens tjeneste.

Det obligatoriske spørsmålet om hvordan intervjuobjektet valgte sin spesialitet – i dette tilfellet psykiatrien, må jo også spørres. Og Kringlen har tydeligvis fått spørsmålet tidligere.

- Det var mitt samfunnsengasjement som gjorde at jeg ville bli psykiater, noe jeg hadde tenkt på allerede før jeg begynte å studere medisin, forteller han. Og det har jeg aldri angret på. Jeg tenkte at psykiatrien var veien å gå for å få økt kunnskap både om samfunnet og mennesket, og jeg har alltid sett psykiatrien i lys av samfunnet rundt oss.

Kringlen forteller videre hvordan psykiatrien ofte har blitt beskyldt for å være lite vitenskapelig. – Dette er bare sprøyt. Psykiatrien er i større grad enn somatikken opptatt av årsaksforklaringer. Mht epidemiologi er gjort mer omfattende forskning innen deler av psykiatrien enn på mange somatiske felt, sier han. Men psykiatrien vil nok forbli upopulær hos mange, ikke minst fordi faget disponerer maktmidler som for eksempel tvangsinnleggelse. Dette er jo noe som kan oppfattes som et sterkt overgrep. Heldigvis har psykiatrien likevel fått økende status i samfunnet de siste årene.

- Hva var studentene opptatt av da du selv var student?

- Jeg studerte på 1950-tallet. Det var stort sett studiene som opptok oss, og det politiske engasjementet var labert. Men dette endret seg. Legene spilte en vesentlig rolle for forbudet mot

Vi spør dagens styremedlem John Gunnar Mæland, som har vært med siden starten og satt i NLAs første styre sammen med Einar Kringlen, hvilket inntrykk han hadde av organisasjonens første styreleder.

- Mitt personlige inntrykk er at han var en fast og god leder, som manøvr-

erte NLA bra i et vanskelig farvann mellom fag og politikk. En slik forening ble jo av mange sett på med stor skepsis, som at vi var venstrevridde, offer for sovjetisk påvirkning, eller i beste fall naive amatører i det politiske spill. NLA med Kringlen i spissen lyktes med å bli oppfattet som ser-

iøse – uten bakmotiver. Han var klar på at vi hadde vår egen agenda og ikke måtte bli oppfattet som et underbruk av andre fredsorganisasjoner. Hans eget bidrag som psykiater var skarpe analyser av de psykologiske aspektene bl.a. ved opprustning, fiendebilder og trusler om utslettelse.

1982-2007

“Det var morsomt å se at vår egen argumentasjon for atomnedrustning ble gjentatt i Gorbatsjovs taler”

Einar Kringlen, NLA's første leder 1982-1983, samt 1995-1996 (foto: Stein Bastiansen).

atomprøvesprengninger i atmosfæren som kom i 1963. På 1970-tallet kom de på banen også når det gjaldt politisk engasjementet og kamp mot atomvåpen. I 1980 ble det trykket flere artikler om atomvåpens potensielle helsevirkninger i flere seriøse tidsskrifter, som *Lancet* og *New England Medical Journal*.

Avslutningsvis spør vi om han har noen forslag til hvordan vi kan øke engasjementet for kampen mot atomvåpen både

generelt og blant studenter spesielt.

- Målene vi setter oss blant annet gjennom kampanjen for forbud mot atomvåpen kan for mange virke urealistiske. Vi må likevel ikke undervurdere effekten av dette arbeidet selv om målene ikke blir nådd umiddelbart. Det er svært viktig å få oppmerksomhet rettet mot saken. Tanken om at man kan beskytte seg mot en atomulykke eller atomkrig er jo naiv, det eneste som hjelper er forebygging.

”Hvilke psykiske mekanismer tar vi så i bruk for å beskytte oss mot tanken på atomkrig? For det første unngår en spørsmålet, fordi det betraktes som altfor teknisk, for komplisert, for overveldende. Problemet blir derfor overlatt til politikerne. Og hva gjør politikerne som må ta standpunkt?

I stedet for en omfattende diskusjon, overlater de igjen problemene til ekspertene og søker trygghet slik en tradisjonelt har gjort det, ved å gi støtte til stadig farligere våpen, ut fra en foreldet tankegang om å vinne og tape, som om seier og nederlag har mening i kjernefysisk krigføring.”

Mangeårig styre- og rådsmedlem Kirsten Osen, som og var med fra starten av i 1982, forteller at Kringlen og Pihl, allerede før stiftelsen av NLA, reiste land og strand rundt med sine opplysningsforedrag om atomvåpen. Einar Kringlen holdt foredraget *Atomopprustning og atomkrig i medisinsk perspektiv* og Alexander Pihl *Kjernefysiske våpen, fysiske og medisinske virkninger*.

– De var begge med i gruppen av 10 fremstående NLA-leger som utarbeidet rapporten “Medisinske og biologiske virkninger av atomkrig” til Den norske lægeforening (*Tidssk Nor Lægeforen* 24, 1985, 1645-1659).

Til slutt forteller han om hvordan atomvåpen som helseproblem tidligere var en del av det medisinske pensum, og viser læreboken *Medisin og samfunn* som han selv skrev på 1980-tallet. Et eget kapittel fikk navnet *Atomvåpen – fortsatt et helseproblem?* Temaet er borte fra dagens lærebøker i samfunnsmedisin og atferdsfag.

- Kanskje studentene kan ta utfordringen om å få dette inn i læreplanen igjen?

Fra Einar Kringlens Tanker om det utenkelige: psykologiske og sosiale sider ved atomopprustning og atomkrig, i T. Jagland & S. Berg Johansen (red.) Før det blir for sent (1982).

Fem på tolv

Miljøtrusselen krever handling nå. Men kampen mot atomvåpnene er enda mer avgjørende. Følgende debattinnlegg av John Gunnar Mæland og Ingvild Fossgård Sandøy (NLA) ble trykket i Dagbladet 30. januar 2007.

Ingvild Fossgård Sandøy
John Gunnar Mæland

*Styremedlemmer NLA
sandoy-legermotatomvapen.no
meland-legermotatomvapen.no*

17. Januar 2007 besluttet styret for det anerkjente tidsskriftet «Bulletin of the Atomic Scientists» å stille sin dommedagsklokke frem igjen. Viseren peker nå fem minutter før tolv. Dette er et uttrykk for at internasjonalt ledende kjernefysikere, blant dem mange Nobelpristakere, mener at verden nå befinner seg nærmere en global katastrofe. Bulletin of the Atomic Scientists begrunner sin bekymring med to trusler: den ene er at vi synes å stå foran et nytt atomvåpenkappløp, den andre trusselen er de globale klimaendringene.

Begge deler kan på hver sin måte true menneskeheten slik vi kjenner den i dag. Mens atomvåpnene kan utsette mesteparten av livet på jorden gjennom enkeltmenneskers feilvurderinger, bygger klimatrusselen seg opp som resultat av menneskenes samlede virksomhet og valg på kloden. På kort sikt er åpenbart atomvåpnene en langt større fare enn klimaendringene, men vitenskapsgruppen peker på at den globale oppvarming allerede i løpet av 30-40 år kan ødelegge miljøet som store menneskegrupper er avhengige av.

Dommedagsprofetier er ikke noe ukjent fenomen, og optimistene vil si at det har gått bra til nå og trøste seg med at det nok vil finnes løsninger også i fremtiden. Utfordringene er så kolossale og konsekvensene så alvorlige, at de fleste skyver uroen unna. Det er en forståelig reaksjon, men den er ikke rasjonell eller hensiktsmessig. Begge truslene kan mestres, men det

krever handling nå - og ikke når det er for sent!

For 25 år siden gikk hundretusener i Europas gater i protest mot utplassering av nye atomraketter. Den kalde krigens politikk basert på «garantert gjensidig utslettelse» hadde drevet våpenkappløpet til stadig nye høyder. Den brede mobiliseringen fra vanlige folk på begge sider av jernteppet fikk faktisk politikerne til å ta til vettet. Opprustningsspiralen ble brutt, og mange kjernefysiske våpen ble fjernet som følge av forpliktende nedrustningsavtaler. Verden kunne på ny trekke pusten. Dommedagsklokken ble stilt tilbake fra to minutter til sju minutter på tolv som en anerkjennelse av hva som var oppnådd.

Mange tror at nedrustningsavtalene fjernet atomtrusselen, men fortsatt finnes det omkring 27 000 kjernefysiske våpen i verden, hver med en sprengkraft langt over Hiroshimabomben som drepte 100 000 mennesker. Bare femti av disse våpnene kan samlet drepe over 200 millioner mennesker. USA og Russland har langt de fleste - 26 000 - atomstridskoder, og risikoen for at en kjernefysisk krig kan bli utløst ved et teknisk uhell er absolutt tilstede. Det er dokumentert at falske alarmer i alle fall fire ganger har satt de kjernefysiske styrkene i høyeste beredskap på en eller begge sider. Siste gang skjedde dette i 1995.

Nye atommakter er kommet til. Foruten USA og Russland har nå sju land (Storbritannia, Frankrike, Kina, Israel, India, Pakistan og Nord-Korea) kjernefysiske våpen. En rekke andre land har teknologisk kapasitet til å utvikle kjernevåpen. Mest oppmerksomhet har Iran fått, selv om landet etter ekspertenes oppfatning

ennå vil trenge flere år for å bygge en atombombe. Men Nord-Koreas prøvesprengning høsten 2006 viser at ikke-spredningsavtalen (NPT) fra 1970 er i ferd med å erodere. At man ved tilsynskonferansen for NPT i 2005 mislyktes totalt i å komme til enighet om videre tiltak, forsterker dette inntrykket. Det er også grunn til å bekymre seg for at terroristgrupper vil kunne få tilgang til kjernefysiske våpen.

Både Storbritannia og USA har planer om utvikling av nye moderne atomvåpen. Statsminister Blair ønsker å fornye atomvåpnene i britiske ubåter til tross for at deler av Labour heller ønsker å ruste ned. President Bush vil gi penger til forskning på en ny generasjon atomvåpen. Dette kan utløse et nytt kostbart og farlig våpenkappløp. Dessuten har USA siden 2002 åpnet for bruk av atomvåpen som «forebyggende selvforsvar» mot sannsynlige forestående angrep. Atomvåpendoktrinen «Doctrine for Joint Nuclear Operations» fra 2005 rettferdiggjør aksjoner mot stater som kanskje planlegger utvikling av masseødeleggelsesvåpen i framtiden. Også Frankrike og Russland har gitt uttrykk for atomvåpen fremdeles er en svært viktig del av deres forsvar. Denne fornyede rasling med atomvåpnene kan få andre land til å konkludere med at de trenger egne våpen som mottrekk.

Det er denne situasjonen som gjør at stadig flere nå snakker om at vi er på vei inn i en ny atomvåpenalder. I et innlegg i The Wall Street Journal 4. januar i år advarte en gruppe tidligere topp-politikere i USA mot denne utviklingen. Disse veteranene fra den kalde krigens dager - tidligere utenriksministre Kissinger og Schultz, tidligere forsvarsminister Perry og

tidligere senator Nunn - argumenterer for at USA nå må ta et lederskap for å arbeide mot en verden uten atomvåpen. Dette målet, som lå bak nedrustningsgjennombruddet for 20 år siden, må fornyes før verden kommer inn i en ny atomvåpenspiral.

For snart femti år siden advarte Nobelprisvinneren Albert Schweitzer verden mot farene ved atomvåpenkappløpet. Hans appell, som første gang ble sendt ut i Norsk Rikskringkasting 23. april 1957 og senere verden over, bidro på en avgjørende måte til å bevisstgjøre folk flest og politikere om disse farene. Allerede året

etter innstilte supermaktene prøvesprengningene i atmosfæren. Dette og erfaringene fra 1980-tallet viser at det militær-teknologiske komplekset kan bringes under kontroll som følge av faglig og folkelig engasjement.

Internasjonale leger mot atomkrig - som fikk Nobelprisen i 1985 - lanserer i vår en verdensomspennende kampanje: the International Campaign to Abolish Nuclear weapons (ICAN). Denne kampanjen har som mål å få verdens land til å undertegne en konvensjon som forbyr atomvåpen, på samme måte som avtalene mot landminer og kjemiske og biologiske

våpen. Kampen mot terrorisme og masseødeleggelsesvåpen har de siste årene skygget for det faktum at atomvåpnene er de masseødeleggelsesvåpen som truer oss mest. Hvis noe kan kalles «weapons of terror», så er det atomvåpen.

Miljøtrusselen er viktig nok og krever handling nå. Men kampen mot atomvåpnene er enda mer avgjørende.

Kronikken ble publisert i Dagbladet 30. januar 2007.

Ærefrykt for livet. En 50-års markering av Albert Schweitzers anti-atomvåpen appell 23. april 1957 i NRK.

Ulrich Abildgaard
Rådsmedlem NLA
abildgaard-legermotatomvapen.no
Kirsten Osen
Rådsmedlem NLA
osen-legermotatomvapen.no

Markeringen er kommet i stand som svar på invitasjonen fra Albert Schweitzer Fellowship, USA, om å delta i Symphony of the Earth (Music for Life) som er en musikalsk markering av Albert Schweitzers etikk "Ærefrykt for livet" og hans appell i norsk radio 23. april 1957 i protest mot de atmosfæriske atomprøvesprengningene som holdt på å forgifte hele jorda med radioaktivt nedfall. Markeringen er planlagt som en musikkbølge som går rundt hele jorda 22. april 2007, og som i særlig grad bygger på egenaktiviteter til ungdommer. Den har tre hovedmål: forbud mot atomvåpen, beskyttelse av miljøet og fat-

tigdomsbekjempelse.

I Norge står Norske leger mot atomvåpen, professorer fra Universitetet i Oslo og Nei til atomvåpen bak initiativet. Universitetet i Oslo og det medisinske fakultet gir økonomisk støtte. Planene har fått vind i seilene takket være professor i medisinsk etikk Jan Helge Solbakk som har Albert Schweitzer som sitt spesialfelt. Vi har også hatt et inspirerende samarbeid med Benin-konsul Olav Råmunddal og advokat Ingjald Ørbeck Sørheim som i likhet med oss andre har vært beundrere av Schweitzer helt fra ungdommen av.

Foreløpig program:

Jazzkonsert søndag 22. april, kl. 1400 på "Blå", i forlengelse av sivilarbeidernes festival ULYD. "Harmonica" band fra Oslo og "Raymond & Maria" band fra Sverige. Appeller.

Konsert med innhold søndag 22. april kl. 1900 i Georg Sverdrups Hus (Universitetsbiblioteket), Blindern. Schweitzers datterdatter Christiane Engel spiller klaverkonserter av Mozart sammen med strykeorkesteret Oslo Camerata. Det blir også korte appeller.

Seminar mandag 23. april, kl. 1500 i Nobelinstituttet: Møteleder Ingrid Eide, leder i Nei til atomvåpen. Foredragsholdere: Leder av Nobelkomiteen Ole Danbolt Mjøs, etikkprofessor Jan Helge Solbakk, lege og musiker Christiane Engel, lege og stipendiat Ingvild Fossgard Sandøy (NLA). Seminaret holdes på engelsk.

For endelig program se hjemmesidene www.legermotatomvapen.no og www.neitilatomvapen.no

Michael Gorbachev om Atomtrusselen

Artikkelen er hentet fra The Wall Street Journal, og viser hvordan tidligere president i Sovjet, Mikhail Gorbachev, fremdeles er svært engasjert i og opptatt av atomvåpendebatten.

THE WALL STREET JOURNAL
January 31, 2007
COMMENTARY

The Nuclear Threat
By MIKHAIL GORBACHEV
January 31, 2007; Page A13

The essay "A World Free of Nuclear Weapons" published in this newspaper on Jan. 4, was signed by a bipartisan group of four influential Americans -- George Shultz, William Perry, Henry Kissinger and Sam Nunn -- not known for utopian thinking, and having unique experience in shaping the policies of previous administrations. It raises an issue of crucial importance for world affairs: the need for the abolition of nuclear weapons.

As someone who signed the first treaties on real reductions in nuclear weapons, I feel it is my duty to support their call for urgent action.

The road to this goal began in November 1985 when Ronald Reagan and I met in Geneva. We declared that "a nuclear war cannot be won and must never be fought." This was said at a time when many people in the military and among the political establishment regarded a war involving weapons of mass destruction as conceivable and even acceptable, and were developing various scenarios of nuclear escalation.

It took political will to transcend the old thinking and attain a new vision. For if a nuclear war is inconceivable, then military doctrines, armed forces development plans and negotiating positions at arms-control talks must change accordingly. This began to happen, particularly after Reagan and I agreed in Reykjavik in October 1986 on the need ultimately

to eliminate nuclear weapons. Concurrently, major positive changes were occurring in world affairs: A number of international conflicts were defused and democratic processes in many parts of the world gained momentum, leading to the end of the Cold War.

As U.S.-Soviet arms negotiations got off the ground, a breakthrough was achieved -- the treaty on the elimination of medium- and shorter-range missiles, followed by agreement on 50% reduction in strategic offensive weapons. If the negotiations had continued in the same vein and at the same pace, the world would have been rid of the greater part of the arsenals of deadly weapons. But this did not happen, and hopes for a new, more democratic world order were not fulfilled. In fact, we have seen a failure of political leadership, which proved incapable of seizing the opportunities opened by the end of the Cold War. This glaring failure has allowed nuclear weapons and their proliferation to pose a continuing, growing threat to mankind.

The ABM Treaty has been abrogated; the requirements for effective verification and irreversibility of nuclear-arms reductions have been weakened; the treaty on comprehensive cessation of nuclear-weapons tests has not been ratified by all nuclear powers. The goal of the eventual elimination of nuclear weapons has been essentially forgotten. What is more, the military doctrines of major powers, first the U.S. and then, to some extent, Russia, have re-emphasized nuclear weapons as an acceptable means of war fighting, to be used in a first or even in a "pre-emptive" strike.

All this is a blatant violation of the nuclear powers' commitments under the Non-Proliferation Treaty. Its Article V is clear and unambiguous:

Nations that are capable of making nuclear weapons shall forgo that possibility in exchange for the promise by the members of the nuclear club to reduce and eventually abolish their nuclear arsenals. If this reciprocity is not observed, then the entire structure of the treaty will collapse.

The Non-Proliferation Treaty is already under considerable stress. The emergence of India and Pakistan as nuclear-weapon states, the North Korean nuclear program and the issue of Iran are just the harbingers of even more dangerous problems that we will have to face unless we overcome the present situation. A new threat, nuclear weapons falling into the hands of terrorists, is a challenge to our ability to work together internationally and to our technological ingenuity. But we should not delude ourselves: In the final analysis, this problem can only be solved through the abolition of nuclear weapons. So long as they continue to exist, the danger will be with us, like the famous "rifle on the wall" that will fire sooner or later.

Last November the Forum of Nobel Peace Laureates, meeting in Rome, issued a special statement on this issue. The late Nobel laureate and world-renowned scientist, Joseph Rotblat, initiated a global awareness campaign on the nuclear danger, in which I participated. Ted Turner's Nuclear Threat Initiative provides important support for specific measures to reduce weapons of mass destruction. With all of them we are united by a common understanding of the need to save the Non-Proliferation Treaty and of the primary responsibility of the members of the nuclear club.

We must put the goal of eliminating nuclear weapons back on the agenda,

Mikhail Gorbachev, Sovjetunionens leder fra 1985 til 1991, tar igjen til orde for nedrustning.

not in a distant future but as soon as possible. It links the moral imperative -- the rejection of such weapons from an ethical standpoint

-- with the imperative of assuring security. It is becoming clearer that nuclear weapons are no longer a means of achieving security; in fact, with every passing year they make our security more precarious.

The irony -- and a reproach to the current generation of world leaders -- is that two decades after the end of the Cold War the world is still burdened with vast arsenals of nuclear weapons

of which even a fraction would be enough to destroy civilization. As in the 1980s, we face the problem of political will -- the responsibility of the leaders of major powers for bridging the gap between the rhetoric of peace and security and the real threat looming over the world. While agreeing with the Jan. 4 article that the U.S. should take the initiative and play an active role on this issue, I believe there is also a need for major efforts on the part of Russian and European leaders and for a responsible position and full involvement of all states that have nuclear weapons.

I am calling for a dialogue to be launched within the framework of the Nuclear Non-Proliferation Treaty, involving both nuclear-weapon states and non-nuclear-weapon states, to cover the full range of issues related to the elimination of those weapons. The goal is to develop a common concept for moving toward a world free of nuclear weapons.

The key to success is reciprocity of obligations and actions. The members of the nuclear club should formally reiterate their commitment to reducing and ultimately eliminating nuclear weapons. As a token of their serious intent, they should without delay take two crucial steps: ratify the comprehensive test ban treaty and make changes in their military doctrines, removing nuclear weapons from the Cold War-era high alert status. At the same time, the states that have nuclear-power programs would pledge to terminate all elements of those programs that could have military use.

The participants in the dialogue should report its progress and the results achieved to the United Nations Security Council, which must be given a key coordinating role in this process.

Over the past 15 years, the goal of the elimination of nuclear weapons has been so much on the back burner that it will take a true political breakthrough and a major intellectual effort to achieve success in this endeavor. It will be a challenge to the current generation of leaders, a test of their maturity and ability to act that they must not fail. It is our duty to help them to meet this challenge.

Mr. Gorbachev was the leader of the Soviet Union from 1985 to 1991.

Bertrand Russell

om krig, fred og pasifisme

Kirsten Kjelsberg Osen
Rådsmedlem NLA
osen-legermotatomvapen.no

Boken består av utvalgte tekster av Bertrand Russell (1872-1970), presentert og oversatt av filosof Øystein Hide, med forord av filosof Henrik Syse. Russell fikk Nobelprisen i litteratur i 1950 og ble av juryen omtalt som ”en av vår tids briljante talsmenn for rasjonalitet og humanisme...”.

Han hadde en enorm produksjon. Selv om noen av de gjengitte tekstene er isolerte bokkapitler, var de ved utgivelsen rått dagsaktuelle.

Russell tilhørte en av de mest innflytelsesrike familiene i England. Han arbeidet med matematikk, logikk og filosofi i Cambridge, inntil han mer enn 40 år gammel hev seg inn i samfunnsdebatten som antikrigsaktivist og skribent med ønske om å forbedre verden.

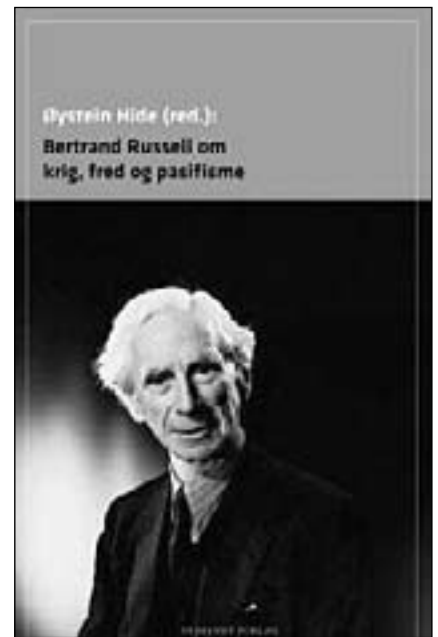
Bokens del 1 består av ti tekster skrevet under og like etter første verdenskrig, og er sterkt preget av krigens meningsløshet. Del 2 inneholder fem tekster fra begynnelsen av den kalde krigen bl.a. med fokus på atomtrusse-

len. Den inkluderer Nobelforedraget, som i likhet med de øvrige tekstene er preget av en positiv tro på at vi mennesker kan unngå krig hvis vi vil.

I begge epoker går Russell inn til den menneskelige kjerne av krigens vesen. Fokus er på adferd og samhandling og måter å hindre krig gjennom individuell opplæring og sosial rekonstruksjon, med dreining av menneskelig aktivitet i kreativ retning. Han aksepterer atomavskrekking, inntil oppfinnelsen av hydrogenbomben setter hele menneskehetens eksistens på spill. I denne situasjonen må hensynet til andre interesser vike for samarbeidet om vår felles overlevelse. ”Husk din menneskelighet, og glem resten. Om du kan gjøre det, ligger veien åpen til et nytt Paradis; om du ikke kan det, ligger ingenting annet foran deg enn universell død.”

Boken gir leseren et blikk inn i en skolert tenkers forsøk på å forstå krigens vesen og mulige måter å forebygge krig. Vi møter personen i to atskilte epoker av et langt liv, og gis mulighet til selv å sammenholde hans tenkning med historiens gang gjennom mer enn hundre år.

Er boken relevant for leger? Ja, fordi

BERTRAND RUSSELL OM KRIG, FRED OG PASIFISME
261 S. OSLO: HUMANIST FORLAG, 2006. PRIS NOK 268
ISBN 82-92622-10-1

krigens metode er død og lemlestelse, og dermed i bunn og grunn et medisinsk problem. Leger bør ikke bare reparere krigens ofre, men også bidra til å forebygge krig, og særlig atomkrig som truer selve livsgrunnlaget på jorda.

I år er London stedet i begynnelsen av oktober

For alle leger og andre som er opp tatt av helsevirkninger av atomvåpen er London stedet i begynnelsen av oktober i år. Onsdag den tredje og torsdag den fjerde oktober arrangeres IPPNW's store internasjonale konferanse som er kalt ”Nuclear weapons – the last pandemic” med

undertittel ”preventing proliferation and achieving abolition” Dit kommer toppfolk fra helse og politikk for å diskutere ny kunnskap om den globale trusselen mot helse og miljø som atomvåpnene fortsatt representerer. Konferansen er lagt opp slik at alle skal få bidra til diskusjonene og IPPNW studentene har lovet at vi på flere arrangementer og markeringer utenfor selve konferansen

skal få være med på å snu London på hodet. Og så blir det dessuten Europeisk IPPNW møte fredag den femte oktober og selvfølgelig mulighet til å ta helga fri i og gjøre byen.

For mer informasjon om program, påmelding m.m., se vennligst www.legermotatomvapen.no og / eller www.ippnw.org.

Vinner av Den Norske Fredsfilmprisen 2007

The Cats of Mirikitani

Klaus Melf

Nestleder NLA

melf-legermotatomvapen.no

Den Norske Fredsfilmprisen (NoPFA) er et samarbeid mellom Tromsø Internasjonale Filmfestival (TIFF), Senter for fredsstudier (CPS) ved Universitetet i Tromsø, og Studentnettverk for fred (SNF). Den ble grunnlagt i 2003, og har fått støtte av NLA. Ideen som står bak prisen er at filmer kan forandre verden, ikke kun gjennom å vise skrekken av vold og krig, men også gjennom å vise konstruktive alternativer.

I statuttene til NoPFA står det at ”Den Norske Fredsfilmprisen skal gis til en film som setter søkelyset på direkte, strukturell eller kulturell vold, og på en kreativ og kunstnerisk måte bidrar til forebygging av vold og krig”.

THE CATS OF MIRIKITANI

by Linda Hattendorf, USA, 2006.

Årets vinnerfilm er en enkelt laget dokumentarfilm som forteller en hjertevarmende historie. Jimmy Mirikitani er uteligger i New Yorks gater - gammel og skrøpelig. Men han er også kunstner og tegner fargerike katter, og

imellom bilder av konsentrasjonsleire og atombomber. Når filmskaperen Linda Hattendorf blir oppmerksom på ham, utvikler det seg etter hvert et spesielt vennskap mellom dem. Hattendorf tar ham inn i huset sitt når 11. september 2001 legger en giftig sky av røyk og støv over New Yorks gater. Som brikker i en mosaikk kommer det etter hvert fram at Mirikitani er japansk-amerikaner, som har røtter i en gammel samuraifamilie. Han er oppvokst i Amerika men husker godt noen reiser til morens familie i Hiroshima. Når Pearl Harbor ble angrepet og USA erklærte krig mot Japan, ble han, sammen med mange tusen amerikanerne av japansk opprinnelse,

internert og fratatt sitt US-amerikanske statsborgerskap. Han tegnet livet i fangeleirene, og ble en dag bedt av en gutt om å tegne en katt. Gutten døde i leiren før bildet var ferdig. Mens Mirikitani og sin søster satt i fangeleir i USA, ble familien i Hiroshima utradert.

Fordi Hattendorf bryr seg, får den 80-år gamle mannen tilbake statsborgerskap, sosialstøtte, en egen leilighet, kontakt til hans søster, og først og fremst: verdighet og et nytt liv.

Les mer: www.fredsfilmprisen.no
www.thecatsofmirikitani.com

Den 18. IPPNW kongress i Delhi i India i mars 2008

IDPD som er NLAs fantastiske søsterorganisasjon i India inviterer sammen med IPPNW til en helt spesiell verdenskongress for alle medlemmer av IPPNW i Delhi fra 7.-12. mars 2008. Programmet er under planlegging og NLA er bedt om å komme med innspill. Vi kan i hvert fall også

besøke Gandhi museet i byen og kanskje få høre Arundathi Roy holde et av innleggene på kongressen. Og i mars skal temperaturen i Delhi ennå være til å leve med. Så start planleggingen og følg med på www.ippnw.org.

Atomvåpenfrie soner i Monte Veritas i Sveits i slutten av mars

Vår sveitsiske søsterorganisasjon arrangerer fra 22.-25. mars i år i naturskjønne Monte Veritas en internasjonal konferanse om NWFZ. For program og påmelding se vennligst www.ippnw.ch

Albert Schweitzers appeller i NRK 1957-58

I alt fire anti-atomvåpen appeller fra Albert Schweitzer ble oversatt av NRK og lest opp av Nobel-komiteens formann Gunnar Jahn, den første 23. april 1957, de øvrige i april 1958.

Kirsten Kjelsberg Osen
Rådsmedlem NLA
osen-legermotatomvapen.no

De to første handler om atomprøve-sprengninger, de to siste om å avskaffe atomvåpen. Appellene bærer preg av inngående kjennskap til temaene på den tid, og er medisinsk folkeopplysning på sitt aller beste.

Atomalderen, som gjorde sin entré med bombene over Hiroshima og Nagasaki i 1945, gikk inn i en ny fase ved sprengningen av den første hydrogenbomben i 1952. Dette ble en vekker for mange vitenskapsfolk som forsto at jorda var i ferd med å forgiftes av radioaktivt nedfall fra de atmosfæriske prøvene. En av disse var Albert Schweitzer, som hadde fått Nobels fredspris i 1952 for sin etikk Ærefrykt for livet og sitt humanitære arbeid som lege i Afrika.

De to første appellene gir en glimrende forklaring av radioaktivitet, dens positive og negative virkninger, radioaktivt nedfall, opphopning av radioaktivt materiale i næringskjeden, og forskjellene på ytre og indre bestråling. Han trygler atommaktene om å innstille prøvene, og etterlyser en offentlig opinion som kan kreve prøvestans. "En slik offentlig mening trenger ikke noen avstemning eller kommisjonsbehandling for å gi seg til kjenne. Den virker ved at den er der. – Lykkes det å få slutt på atombombep prøvene, da er det som en morgendemring før håpets solo-ppgang som vår arme menneskehet lengter mot."

Det skulle imidlertid ta enda 6 år

Schweitzers appell i norsk versjon, lest av direktør i NRK, Gunnar Jahn (foto: NRK)

før atommaktene ble enige om et forbud mot atomprøver i atmosfæren. Det ble de ikke før de hadde funnet ut måter å fortsette prøvene under jorda. Underjordiske prøver gir bare begrenset lokal forurensning, og det var først i 1996 at det ble ferdigforhandlet et forbud mot alle typer atomprøvesprengninger. Men dette forbudet er ennå ikke trådt i kraft fordi en del nøkkel-land som USA nekter å ratifisere avtalen. Schweitzers appell er derfor fortsatt høyst aktuell.

De to siste appellene fra 1958 oppfordrer til å avskaffe atomvåpen. "Så vel forsøkene med som bruken av disse våpen betyr den groveste krenkelse av menneskerettighetene: prøveekspløsjonene fordi de selv i fredstid sprer sykdom og død..., atomkrigen fordi den gjør landet ubeboelig for mennesker som selv ikke er med i krigen, gjennom radioaktiv infisering som truer hele

menneskehetens videre eksistens, og fordi den er grenseløst grusom, uhyggelig og meningsløs. Derfor må atomkrig aldri bli virkelighet."

Han spør: "Hva er det som får stormaktene til å gi avkall på kjernefysiske våpen?" Det er ikke "at de blir enige om en avtale som garanterer en sikker kontrollordning..... Tidligere forhandlinger har tydelig vist at dette er umulig. Tvert imot gikk forhandlingene i stå fordi partene ikke engang kunne enes om vilkårene for at drøftingene i det hele tatt skulle komme i gang" (noe som er blitt tydelig demonstrert i Nedrustningskonferansen i Geneve de siste 10 årene).

"Stormaktene skylder .. seg selv og menneskeheten å gi avkall på atomvåpen uten vilkår. Nedrustningsforhandlinger skulle.. ikke være forutsetningen for, men snarere konsekvensen av at atommaktene gir avkall på atomvåpnene."

"Når først atommaktene har gitt avkall på de kjernefysiske våpen, vil det bli FNs oppgave å få alle nasjoner til å forplikte seg til å avstå fra framstilling og bruk av disse våpnene – nå og for all framtid."

Schweitzers tanker har klar relevans til dagens behov, både når det gjelder å anerkjenne et forbud mot atomvåpen som en nødvendig ramme for nedrustningsforhandlinger, og når det gjelder å akseptere nedrustning som en forutsetning for ikke-spredning. Han var en klarsynt mann hvis tanker har gyldighet lenge etter hans død. Det ville være klokt av oss å ta lærdom av en av menneskehetens beste hjerner.

Nyhetstips - holder deg oppdatert i atomvåpendebatten

USA-planer om krig mot Iran?

På tross av at mistankene om en forestående militær konflikt mellom Iran og USA blir benektet fra begge siders administrasjon, kommer det stadig flere signaler på at begge parter forbereder seg på angrep. President Bush har gitt instruksjoner om å øke oljelagrene, og har sendt nye hangarskip og styrker til Gulfen – samtidig som Iran tester nye raketter innstilt mot de samme krigsskipene. Les hele artikkelen: <http://www.guardian.co.uk/iran/story/0,,2010086,00.html?gusrc=rss&feed=1>

Hard strid på toppen i Iran

Aftenposten 29.01.07: President Ahmadinejads harde retorikk brukes nå mot ham i en dragkamp om Teherans atompolitikk. Praktisk talt hele den politiske eliten i Iran samler seg nå i opposisjon mot president Mahmoud Ahmadinejad. De oppfatter ham som en katastrofe for landets politikk. Dette sier den amerikanske eksperten Gary G. Sick, som tror det pågår en omfattende aksjon innen den politiske ledelsen i Iran med sikte på å isolere Ahmadinejad og redusere hans innflytelse. <http://www.aftenposten.no/meninger/kommentarer/article1619963.ece>

Putin angriper amerikansk utenrikspolitikk

Russlands president Vladimir Putin overrasket med klar tale mot amerikansk utenriks- og forsvarspolitikk på Munich Conference on Security Policy 10. februar 2007. "Together with the United States of America we agreed to reduce our nuclear strategic missile capabilities to up to 1700-2000 nuclear warheads by 31 December 2012. Russia intends to strictly fulfil the obligations it has taken on. We hope that our partners will also act in a transparent way and will refrain

from laying aside a couple of hundred superfluous nuclear warheads for a rainy day."

Les hele talen: <http://www.kremlin.ru/eng/sdocs/speeches.shtml>

Enighet om avtale med Nord-Korea

Aftenposten 13.02.07: Utsendingene til sekslandssamtalene om Nord-Koreas atomvåpenprogram er kommet til enighet om de første skrittene på vei mot en nordkoreansk atomnedrustning. Avtalen innebærer at Nord-Korea får en million tonn olje i bytte mot å avvikle sitt atomprogram innen to måneder. I tillegg får de 50.000 tonn drivstoff for å stenge atomanleggene og åpne for inspeksjoner fra IAEA, ifølge det japanske nyhetsbyrået Kyodo. <http://www.aftenposten.no/nyheter/uriks/article1640457.ece>

Ville lage atomvåpen – med norsk hjelp

Aftenposten 23.01.07: I dag la Politiets Sikkerhetstjeneste frem en ugradert trusselvurdering for 2007. Samtidig kom PST-sjef Jørn Holme med oppsiktsvekkende opplysninger: Fremmede stater som vil lage atomvåpen, har prøvd å få tilgang på norsk teknologi og norske produkter til utviklingen av masseødeleggelsesvåpen. - Det er gjort forsøk på å skjule oppkjøp fra norske bedrifter til fordel for fremmede staters kjernevåpenprogram, sa Holme. <http://www.aftenposten.no/nyheter/uriks/article1613093.ece>

Latin-Amerika

- atomvåpenfritt i 40 år!

14. februar 2007 var en merkedag – da det var 40 år siden Tlatelolco-avtalen (som forøvrig ble omtalt i "redaksjonelt" i forrige medlemsblad) om et atomvåpenfritt Latin-Amerika ble signert i byen med det samme vriene

navnet i Mexico. Idag har 33 land signert avtalen. Les mer om avtalen på: http://en.wikipedia.org/wiki/Treaty_of_Tlatelolco eller <http://www.iaea.org>

NUPI-rapport: Is Anything Doable in the Field of Nuclear Disarmament?

Rapporten er bestilt av UD på vegne av 7-landsgruppa, og har som mål å styrke NPT gjennom skritt til nedrustning som er så små at de vil kunne gjennomføres på tross av atomvåpenstatenes generelle uvilje til å ruste ned. Bidragsyttere er forskere fra verdenskjente institusjoner på nedrustning og ikkespredning. Les mer om rapporten på NUPIs nettsider. <http://www.nupi.no/IPS/?module=Articles;action=Article.publicShow;ID=2272>

Norges fredsråd

NLA er en av 28 fredsorganisasjoner i Norges Fredsråd (NFR). NFR arbeider for en rettferdig verden hvor konflikter er håndtert uten bruk av vold og våpen. På nettsidene finnes blant annet en fredskalender, med oversikt over medlemsorganisasjonenes aktiviteter og møter. <http://www.nowar.no/>

Norge og Putins "kalde krig"

NORGE I KLEMM: Vladimir Putin fører et selvbevisst Russland tilbake til landets historiske tradisjoner: En sterk hær, makten samlet i Kreml, en egenrådlig utenrikspolitikk. Dette er klassisk maktpolitikk, ikke ny "kald krig". Men Norge i nord opplever en ny situasjon.

Aftenposten 19.02.07.

<http://www.aftenposten.no/meninger/kommentarer/article1650009.ece>

Denne årsrapporten beskriver i første del administrative og organisatoriske forhold og i den andre delen aktuelle saker, prosjekter og andre aktiviteter fra 2006.

DEL 1: ADMINISTRATIVT OG ORGANISASJON

Styret

Tordis Sørensen Høifødt (leder, Tromsø), Klaus Melf (nestleder, Tromsø), Ingvild Fossgard Sandøy (kasserer, Bergen), Jon B. Reitan (Oslo), Bjørn Hilt (Trondheim), Per Wium (Oslo), Christin Mørup Ormhaug, (Oslo), Cecilie Bredrup, (Bergen/London), John Gunnar Mæland (Bergen)

Anne Alvik og Kjersti Johnsrud, begge Oslo, gikk ut av styret ved årsmøtet i mars 2006.

Styret arbeider sammen som en gruppe der alle tar ansvar. Referatføring fra styremøtene går på omgang. Primæransvar for oppgavene har vært fordelt etter følgende:

- Klaus Melf, nestleder.
- Bjørn Hilt, Europeisk IPPNW visepresident, i fra september 2006 leder av International Board IPPNW
- Ingvild Fossgard Sandøy, kasserer.
- Cecilie Bredrup, ansvarlig for medlemskartotek.
- Christin Mørup Ormhaug, håndvåpen som spesialfelt, kontakt med politikere, ambassadebesøk, fagredaktør for hjemmesiden.
- Jon B. Reitan, spesialområde skadeeffekter av stråling
- Per Wium, forholdet mellom WHO og IAEA som spesialfelt.

Tordis Sørensen Høifødt og Klaus Melf ble av årsmøtet valgt som h.h.v. ”international councillor” (IC) og vise-IC. Gard Jørgensen ble valgt som internasjonal studentrepresentant i 2006.

Fra Rådet har Kirsten Osen deltatt mye i styrets arbeid gjennom deltakelse på styremøter og ved løpende arbeidsoppgaver.

Studentrepresentanter

NLA har ved utgangen av 2006 studentgrupper ved alle fire læresteder (se egne rapporter). De er ved utgangen av 2006 representert i styret ved Ashras Pakzad (Bergen), Rune Dahl (Oslo), Gard Jørgensen (Trondheim), Ole-Kristian Losvik (Tromsø). Styret ser det som svært viktig å støtte studentaktiviteter.

Medlemsbladet

Det ble i 2006 utgitt tre nummer av 24. årgang, opplag ca.1500. Trygve Berge, student Oslo, og Torbjørn Graff Hugo, har vært redaktører i 2006. Driften er delfinansiert av støtte til informasjonsarbeid for fred fra UD. Totalt ca. 70 medisinske biblioteker og norske organisasjoner i Abolition 2000-nettverket får bladet tilsendt gratis.

Hjemmesiden

NLA har hjemmeside www.legermotatomvapen.no. Fagredaktør er Christin Mørup Ormhaug. Egil Veland var webmaster første halvår 2006. Det har i 2006 vært arbeidet aktivt med oppsett og innhold i hjemmesiden. Trygve Berge og Torbjørn Hugo er blitt engasjert til å gjøre en mer omfattende omredigeringsjobb av hjemmesiden. Dette er i stor grad blitt gjennomført i løpet av 2006. Hjemmesiden har fått et godt format og aktualitetsstoff er begynt å komme på plass. Det er nå gjort enkelt for styrets medlemmer selv å legge inn stoff på hjemmesiden. I forbindelse med årsmøtet i Trondheim i mars og Rådsmøtet i Oslo i desember ble det holdt arbeidsseminarer for styret der hjemmesiden var hovedfokus. Å drive en aktiv og oppdatert hjemmeside er en svært arbeidskrevende oppgave. Det blir stadig viktig å finne en balanse slik at hjemmesiden er mest mulig oppdatert og aktuell, med en innsats som er gjennomførbar i praksis.

Sekretariat

Adresse: Tordis Sørensen Høifødt, Avdeling for psykiatrisk forskning og fagutvikling, UNN, 9291 Tromsø. Innkallinger og referat av styremøter utsendes stort sett over email. Det er ingen ansatte i sekretariatet.

Diverse verv

Valgkomité: Kurt Hanevik, Kirsten Osen, Otto Steinfeldt-Foss.

Christin Mørup Ormhaug er valgt til leder for Rådet for Norsk Fredssenter, som har NLA's arkiv og har adresse: Norsk Fredssenter, Bj. Bjørnsongate 2, 2609 Lillehammer, tlf.61059850, email: knfredssenter-online.no.

Carl Birger Alm representerer NLA i Rådet for Norsk Fredssenter.

Ulrich Abildgaard er Banco-kontakt.

Per Wium kontakt Norges Fredsråd

Rådet

NLA's råd har i 2006 hatt følgende medlemmer: Ulrich Abildgaard, Carl Birger Alm, Anne Alvik, Christian Borchgrevink, Odd Steffen Dalgard, Anne Grieg (døde 5. 11.06), Kjell Grøttum, Kurt Hanevik, Kristian Hagestad, Hans Asbjørn Holm, Jens Gustav Iversen (døde 13.05.06), Kjersti Johnsrud, Einar Kringlen, Mons Lie, Eiliv Lund, Morten Bremer Mærli, Kirsten Osen, Alexander Pihl, Hans Prydz, Johannes Setekleiv, Hilchen Sommerschild, Otto Steinfeldt-Foss, Per Sundby, Helge Waal og Steinar Westin.

Styret og rådet hadde fellesmøtet i Oslo 9.12. Hovedtema for møtet var "Atomvåpen konvensjon". Det var innledning ved Ingrid Eide, Leder i Nei til atomvåpen (NTA).

Årsmøtet 2006

Årsmøtet 2006 ble arrangert lørdag 4. mars 2006 i Trondheim. Det faglige programmet var innlegg ved Kommuneoverlege og styremedlem i NLA Per Wium om "WHO's rapport om helseeffekter 20 år etter Tsjernobyl, hva bør NLA mene?" og "IPPNW går inn for en konvensjon mot atomvåpen - hvorfor og hvordan?", med innledning til diskusjon ved Bjørn Hilt, regional visepresident for IPPNW i Europa.

I forbindelse med årsmøtet ble det arrangert en "stand" etter konseptet Target X, "Target Trondheim" i sentrum av Trondheim. Markeringen ble møtt med interesse.

10 medlemmer var til stede under årsmøteforhandlingene.

Årsmøtet vedtok resolusjonen, "Leger arbeider for et forbud mot atomvåpen", som ble formidlet i en pressemelding.

Styremøter

Det har i 2006 vært ti styremøter, åtte som telefonmøter og to med fremmøte, 4. mars i forbindelse med årsmøtet i Trondheim og den 9. desember i forbindelse med rådsmøtet i Oslo. Det foreligger godkjente referater fra alle styremøtene.

Medlemskartoteket

Cecilie Bredrup er styrets ansvarlige for medlemskartoteket som nå drives av n3sport AS og kan oppdateres direkte av styret. Medlemstallet er nokså stabilt med 1152 medlemmer hvorav ca 110 studenter. Det er imidlertid et problem at mange av disse ikke betaler kontingenten. Styret har foreløpig ikke bestemt at disse bør strykes som medlemmer, men heller motiveres til å betale. Det er liten rekruttering av nye medlemmer, og styret har hatt på handlingsplanen å få til aktiv verving særlig av yngre leger og studenter. I denne forbindelse ble det i 2005 utarbeidet og trykket ny informasjons/vervefolder. Det har i begrenset grad

vært arbeidet aktivt med medlemsverving i 2006. Det ble imidlertid på slutten av året laget et utkast til vervingsbrev som kunne brukes sammen med informasjonsbrosjyren til å rekruttere kollegaer av både studenter og leger. Noen i styret har vært aktive i dette. Studentgruppene har hatt rekrutteringsaktiviteter for nye studenter på høsten med en viss oppslutning.

Per Ringnes minnefond

NLA overtok i 2002 Per Ringnes minnefond og forvalter midlene i h.h. til avtale om dette. Fondet er foreløpig ikke belastet.

Samarbeidet med Banco fondsförvaltning

NLA samarbeider med Banco fondsförvaltning som gir en del av overskuddet fra de av deres kunder som ønsker det til NLA. NLA fikk i 2006 utbetalt kr. 6701,62 i utbytte for 2005.

Økonomisk støtte

NLA mottar etter søknad hvert år betydelig støtte fra UD til informasjonstiltak for fred og nedrustning, samt drift og reisestøtte. I 2006 var den samlede støtten fra UD på 180 000 kr, derav 100.000 til opplysningsarbeid for fred og 80.000 til europeisk samarbeid. Det er sendt rapporter og regnskap. Se også regnskapet.

Gaver fra medlemmer (2500 til europeisk studentmøte og 6000 kr til kopresident), støtte fra andre IPPNW-avdelinger til drift europeisk visepresident (790,43 kr fra IPPNW-Finland, 17 500 kr fra SLMK)

Skattefritak for gaver til NLA

NLA er av Skattedirektoratet fra 2003 godkjent som en organisasjon med rett til skattefradrag for gaver mellom 500 og 12.000 kroner. NLA har til sammen mottatt gaver på 8.500 kr.

Medlemskontingent til IPPNW

Etter anmodning fra IPPNW har NLA i 2006 igjen betalt dobbel medlemskontingent (4 USD pr. medlem) til IPPNW.

Økonomisk støtte til andre tiltak

Vi har i 2006 gitt 10.572 kr til arrangering av det europeiske studentmøtet i Napoli, 28.967 kr til kartlegging av håndvåpenskader i Zambia (prosjektleder R. Mtonga), 1000 kr til å dekke utlegg for R. Mtonga under FNs håndvåpenkonferanse i New York i juni, 1000 kr til Tore Nærland fra Bike for Peace for å delta under IPPNW-studentenes Baltic Bicycle Tour, 6862,30 kr i reisestøtte til Ime John (ny kopresident i IPPNW), 12.703 kr til håndvåpenkampanjen Aiming for Prevention.

Arkivrutiner

NLAs arkiv befinner seg på Norsk fredssenter på Lillehammer. De har arkivet fra 1982 til 1995. Styret har besluttet at arkivet etter 1995 begrenses til: Referat fra styremøter, årsmeldinger, lovendringer, medlemsblader og brosjyrer. Personlige arkiver fortsetter å være hos den enkelte. Litteratur tilhørende NLA oppbevares p.t. hos Kirsten Osen.

Renewal prosess IPPNW

Det har etter verdenskongressen i Beijing sept 2004 vært en løpende diskusjon i organisasjonen internasjonalt om organisasjonens funksjon. Styret ble utfordret til å gi tilbakemeldinger til IPPNW sentralt i forhold til en rekke temaer innenfor organisasjonen. Vi sendte våre synspunkter 27.03.06:

1. Organisatoriske temaer: Vi støtter at løpende saker tas hånd om av hovedkontoret i Boston i samarbeid med presidentene og styret. Det internasjonale råd (IC) blir informert i møtene. De internasjonale kontaktene i hvert land har tilgang på referater fra styremøtene og kan stille spørsmål til styret også mellom møtene. IC skal godkjenne handlingsplan, drøfte konstitusjonelle saker og godkjenne regnskap og budsjett. Det er ønskelig med mer løpende informasjon fra styret og presidentene til de enkelte lands organisasjoner. Beslutningslinjene bør gjennomgås med tanke på å kunne ta raskere, og samtidig demokratiske avgjørelser når det trengs. Desentralisering av ansvar til bestemte regioner kan være nyttig i bestemte saker.

2. For å revitalisere organisasjonen er det viktig å sette riktige mål for virksomheten. Fra NLA sin side uttrykte vi støtte for aktivt arbeid for en atomvåpenkonvensjon og et videre aktivt engasjement mot håndvåpen.

DEL 2: AKTUELLE SAKER OG PROSJEKTER

NLA skal informere om faren ved bruk av atomvåpen og om de medisinske virkninger av slik bruk. NLA skal videreutvikle sin strategi for å møte det akutte behovet for å forhindre atomkrig, og kan arbeide både på pasifistisk og ikke-pasifistisk grunnlag. NLA skal holde seg orientert om atomvåpenspørsmål i nasjonale og internasjonale fora (regjering, storting, Nedrustningskonferansen i Geneve, Ikke-spredningsprosessen, NATO) og ta initiativ overfor myndighetene og media når anledningen byr seg. Fokus skal være på de medisinske aspekter av atomvåpentrusselfen, men NLA kan også engasjere seg i spørsmål om fred, nedrustning, menneskerettigheter og miljø. NLA bør også ha kompetanse når det gjelder medisinske virkninger av radioaktivitet

mer generelt og av biologiske og kjemiske våpen.

Program for dialogseminarer og Nuclear Weapons Inheritance Project (NWIP).

NLA deltar i samarbeid for å videreføre IPPNW-programmet for dialogseminarene med beslutningstakere i kjernevåpenstatene og NATO. Det har 2.-4.04 vært dialogseminar i Moskva. Gard Jørgensen deltok fra NLA. Parallelt med dialogseminarene forsøker NLA å få til besøk i de aktuelle landenes ambassader i Oslo. Det ble gjennomført besøk i den russiske ambassaden i Oslo 15.05.06. Det var planlagt møter i India, Pakistan og Iran, men disse er utsatt til 2007.

IPPNW-studenter organiserer prosjektet Nuclear Weapon Inheritance Project, NWIP. Prosjektet tar sikte på å komme i dialog med studenter i atomvåpenstatene om deres holdninger til å skulle arve atomvåpnene. To studenter fra Trondheim, Gard Jørgensen og Sindre Svedahl deltok på NWIP møte i London i august 2006.

Samarbeidsgruppen Nei til atomvåpen (NTA)/Pugwash/NLA.

Samarbeidsgruppen NTA/Pugwash/NLA har også i år vært aktiv i sine kontakter nasjonalt og internasjonalt. Hovedfokus har vært Ikke-spredningsavtalen (NPT), kontakt med myndighetene, Nukes out of Europe og atomvåpenkonvensjon. Gruppen har hatt 5 strategimøter. Den hadde møte med den nye politiske ledelsen av Utenriksdepartementet 14.03.06 og Forsvarsdepartementet 24.05.06 på statssekretærnivå. Gruppen sto bak et opprop og en kampanje for en atomvåpenkonvensjon som ble lansert i en pressekonferanse 24.10.06. Den har v/ Stine Rødmyr (NTA) vært representert på MPIs internasjonale Article VI Forum konferanser i Haag i mai og i Ottawa i september. Den står bak møtet i Stortinget 7. mars og Nobelinstituttet 14. mars, samt tre av leserinnleggene nevnt nedenfor

Arbeidet med NPT (Non-Proliferation Treaty, Ikkespredningsavtalen)

Med bakgrunn i de skuffende resultater av Tilsynskonferansen for Ikkespredningsavtalen (NPT Revcon) i New York i mai 2005, har aktivitetene i 2006 vært rettet inn mot å bringe opp på ny diskusjonen om en atomvåpenkonvensjon, se nedenfor. Kampanjen er lansert nasjonalt, og vil lanseres internasjonalt våren 2007 i forbindelse med det forberedende møte til neste Tilsynskonferanse for Ikkespredningsavtalen

Abolition 2000-nettverket

NLA er tilknyttet Abolition 2000-nettverket som nå består av 2000 organisasjoner, hvorav 33 i Norge. De norske organisasjonene får NLAs medlemsblad tilsendt gratis.

<http://www.abolition2000.org/news/0012.html>

Arbeid mot skader av håndvåpen

NLA sendte i 2004 og 2005 på vegne av IPPNW en søknad til NORAD om økonomisk støtte til håndvåpenprosjektet "Aiming for prevention" i Zambia og Uganda. Det ble gitt avslag begge år, siste svar mottatt i februar 2006.

NLA er tilsluttet Control arms campaign (se www.controlarms.org). Christin M. Ormhauug deltok på på FN's femårige revisjonskonferanse om håndvåpen i juni og juli i New York. Dette er den viktigste håndvåpen-konferansen i internasjonal regi, og den samlet over 100 land og mange NGOer, deriblant IPPNW.

Det ble arbeidet for å få til en Arms Trade Treaty, ATT, der målet er å få på plass juridisk bindende regler om salg av håndvåpen. Per i dag opererer land med helt ulike regler, noe som øker muligheten for at våpnene blir misbrukt. Selv om NGOene arbeidet godt kom det lite ut av møtet. Det finnes ingen internasjonal regulering bortsett fra våpenembargoer. Det er problemer med nasjonale regelverk, særlig innen utviklingsområdet, og hjelpere trekker seg ut av områder. Public Health-perspektivet bør styrkes i dette arbeidet. Den norske regjering tok saken opp i FN's førstekomite og det ble fattet et vedtak.

Depleted Uranium (DU)

Det har ikke vært arbeidet spesielt med denne saken i 2006. Det var en workshop om temaet på verdenskongressen i Helsinki. Foreløpig er oppfatningen at DU har lav toksisitet og representerer liten miljøfare. Styret holder seg løpende oppdatert i saken.

Highly enriched uranium (HEU)

Det har vært stilt spørsmål ved viktigheten av å skifte fra høyanriket uran til lavanriket uran i forskningsreaktorer, for derved å minske mengden av og tilgjengeligheten av høyanriket uran. Tidligere argumenter mot dette (bl.a. produksjon av medisinske nuklider) er med teknologisk utvikling blitt svekket. Hovedtyngden av høyanriket uran er imidlertid militært og utenom tilsyn av IAEA. Statens strålevern og UD er engasjert i saken i et nært samarbeid med IAEA. Temaet er presentert i Medlemsbladet nr. 3/2006. NLA har vurdert at det ikke er grunnlag for å sette inn spesielt engasjement på denne saken nå.

Atomvåpenkonvensjon

ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons, www.icanw.org hovedkontor IPPNW Australia, www.mapw.org.au/ican.html) er en internasjonal opplysnings- og påvirkningskampanje med det mål å mobilisere til en verdensomspennende, uimotståelig opinionsbølge som vil tvinge verdens ledere til å starte og fullføre forhandlinger om et omfattende, juridisk

bindende forbud mot atomvåpen før de brukes igjen. Bill Williams fra ICAN var i Oslo 31. aug. -1. sep. 2006 og deltok i møter i FFI, NUPI og UD.

ICAN var tema for IPPNWs verdenskongress 7.-10. sep. 2006 og er prioritert arbeidsoppgave for alle IPPNWs 58 nasjonale avdelinger. ICAN reviderer modellkonvensjonen som blir lansert sammen med kampanjen ved NPT PrepCom våren 2007 i Wien.

NLA har i samarbeid med Nei Til atomvåpen og Pugwash arbeidet med en norsk kampanje for en konvensjon som forbyr atomvåpen. Det er laget et opprop i tilknytning til kampanjen. Oppropet i tilknytning til kampanjen ble primært undertegnet av 110 kjente personer fra norsk politikk og samfunnsliv. Kampanjen ble lansert på en pressekonferanse 24.10.06.

Utenriksdepartementet uttrykker i sitt svar 2.11.06 på et (av samarbeidsgruppen initiert) spørsmål fra Stortinget (V), skepsis til satsing på en konvensjon mot atomvåpen nå, med begrunnelse at dette kan svekke NPT ytterligere.

Slik NLA ser det, skal en konvensjon mot atomvåpen være et nedrustningsverktøy som et tillegg til ikke-spredningsregimet.

Konvensjon mot atomvåpen har vært et hovedtema både ved Årsmøtet i mars og på Rådsmøtet i desember.

Det har vært arbeidet med å planlegge ulike kampanjeaktiviteter som skal iverksettes i 2007.

Informasjonsmaterieill

Det vil bli i 2007 bli utarbeidet en ny brosjyre om de medisinske virkninger av atomvåpen. Denne vil bli bl.a bli brukt i aktiviteter knyttet til kampanje for konvensjon mot atomvåpen.

IPPNW 17. verdenskongress, Helsinki, 7.-10.09 2006: "Mission of Physicians: War or Health?"

Fred og helse er like ubrytelig bundet sammen som krig og lidelse. Dette var hovedbudskapet fra den siste kongressen til International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW) som ble holdt i Helsinki i september. Om lag 350 leger og studenter fra 50 land deltok. NLA var representert med fire leger og syv studenter fra Norge. Rådgiver Knut Langeland fra UD innledet om 7-landsinitiativet.

Programmet var rikholdig med en del felles forelesninger, men ellers en rekke parallellsesjoner. Bjørn Hilt ble gjenvalgt som Europeisk visepresident og valgt til å være leder for IPPNW sitt styre.

Møter

- Møte om 7-landsinitiativ på Stortinget 7.03.06. Morten Bremer Mærli og Kirsten Osen tilstede fra NLA.
- Møte i Nobelinstitutet om atomvåpen ut av Europa, 14.03.06. Statssekretær Kjetil Skogrand gav uttrykk for støtte til tilbaketrekking av atomvåpnene fra Europa. Kirsten Osen holdt innlegg om at det sivile samfunnet gjerne engasjerer seg for dette.
- SLMK møte 17-19 mars 2006, Uddevalla. Gard Jørgensen og Sindre Svedahl deltok fra NLA.
- Årsmøtet i Fredsrådet, 20.03.06. Klaus Melf og Per Wium møtte fra NLA.
- Per Wium deltok på Chernobyl-møte i Tyskland i 6.-8. april
- Møte om Vanunusaken 19.4.06: Høring hos Fritt ord. NLA var medarrangør sammen med Pugwash og Nei til Atomvåpen.
- Statens Strålevern seminar 25.4.06 "20 år med Tsjernobyl". Kirsten Osen og Per Wium deltok fra NLA.
- Oslo-studentene hadde møte om selvmordsbombere 24.04 med Sharam Shaygani som foredragsholder.
- Møte 15.05.06 i den russiske ambassade i anledning IPPNWs dialogseminar i Moskva i april.
- Møtet i Forsvarsdepartementet 24.05.06 med Barth Eide der spørsmålet om "Nukes out of Europe" ble tatt opp.
- Årsmøte i Det norske fredssenteret 23.5 Kirsten Osen og Christin Ormhaug (rådsleder) deltok. Det ble opprettet et "råd for fredsbevegelsens arkiv" som skulle ha arrangert et møte som foreløpig er utsatt..
- Bjørn Hilt deltok i anledning den internasjonale domstolens uttalelse om atomvåpen fra juni 1996 på møte arrangert av IALANA og IPPNW i Brussel 6-7 juli sammen med Ståle Eskeland og Fredrik Heffermehl.
- Møte i UD, 28.08.06 med orientering om FNs første komite, UD vil gjerne ha NGOene med.
- Møter i FFI, NUPI, UD og Blindern 31. aug. -1. sep. 2006 om ICAN under Bill Williams besøk i Oslo. Intervju "Leger krever atomvåpenforbud" i Aftenposten 3. sept. og i Dagsavisen.
- Seminar i Nobelinstitutet 4.11.06 i tilknytning til NTAs årsmøte. Det møtte 5 representanter fra NLA. Kirsten Osen hadde innlegg om atomvåpenkonvensjonen. Knut Langeland fra UD orienterte om oppfølging av Soria Moria erklæringen og Norges stemmegivning i FNs 1. komite.

Leserinnlegg og andre publikasjoner

- Ingvild F. Sandøy og Klaus Melf, kronikk "USAs planer for atomangrep i Iran" i Dagbladet 25.04.06
- Leserinnlegg "Kan atomvåpen avskaffes" av Bent Natvig, Kirsten Osen og Helge Hagelund kom i Dagsavisen 03.05.06
- Omtale om initiativ for å oppgi antall ofre i krigen i Irak i www.tidsskriftet.no 23.5.2006
- Bent Natvig og Kirsten Osen hadde et debattinnlegg i Aftenposten 27.06.06 "Klamrer seg til atomvåpen" om modernisering av britiske atomvåpen (Trident).

- Kronikk i VG 21.9: Haag-domstolen ignorert, K. Osen og B. Natvig
- Christin Ormhaug og Nic Marsch, Kronikk i Dagbladet 23.10.06 ved Arms Trade Treaty. <http://www.dagbladet.no/kultur/2006/10/23/480569.html>
- Heffermehl, Eskeland og Hilt har skrevet innlegg i Aftenposten 15.10.06: Avrustning er en rettsplikt. <http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/article1495870.ece>
- Einar Kringlen innlegg i Dag og Tid 28.10.06: ”Står vi framfor ei ny atomopprustning?”.
- Fred og helse; Tidsskr Nor Lægeforen 2006; 126: 2833 kort innlegg ved Tordis Sørensen Høifødt og Bjørn Hilt
- Bergensstudentene leserbrev i Studvest! http://www.studvest.no/ytringar.php?seksjon=lesarbrev&art_id=5557

Diverse media

- Pressemelding etter årsmøtet om atomvåpenkonvensjon, 6.03.06. Liten respons
- NLA har sluttet seg til Iran Appeal. Pressemelding 16.03.06. Liten respons.
- Pressekonferansen 24.10 med lansering av kampanjen. Notat i Aftenposten 25.10: Kjentfolk til felts mot atomvåpen.

Utvalgte skriv fra NLA

- Takkebrev, datert 8.02.06 til finansminister Kristin Halvorsen i forbindelse med at Norge tar til orde for mer etiske investeringer, Oljefondets penger skal trekkes tilbake fra bedrifter som er knyttet til produksjon av atomvåpen. Dette gjelder for eksempel Boing, Honeywell og fem andre bedrifter.
- NLA har sendt brev til UD 5.05.06 angående atomavtalen mellom USA og India, vedlagt oppropet fra PSR.
- Brev (sammen med Pugwash) til den britiske ambassaden i Norge vedrørende modernisering av atomvåpensystemene, Trident 12.12.06.
- Brev til Utenriksminister Jonas Gahr Støre 22.12.06 med takk for utspill sammen med den tyske utenriksministeren ” Norsk og tysk anmodning til USA og Russland om å ta Nord-Koreas atomvåpentest som en advarsel og gjenoppta forhandlinger om å avvikle sine atomvåpen arsenaler for å forhindre kollaps av ikke-spredningsregimet”

Diverse

- EU innvilget I 2005 støtte til Leonardo da Vinci-prosjektet: “Medical Peace Work - a new European field of expertise in health work, violence prevention and peace building”. Totalprosjektet er på ca 4,2 mill. kr. Senter for Internasjonal Helse ved Universitetet i Tromsø er administrator. Klaus Melf er involvert. Prosjektet går ut på å lage undervisningsmoduler, et web-kurs, online-tekstbok, filmmateriale og en ressurs-hjemmeside. Blant de 11 europeiske partnere er Den Norske Lægeforening, Norsk Senter for Telemedisin, og IPPNW-seksjonene i England, Holland og Tyskland. Prosjektet skal ferdigstilles i 2007.
- Søknad ”Reklame for alvor” sendt på vegne av NTA, NLA og Pugwash om bidrag til kampanjen for en konvensjon mot atomvåpen. Søknaden førte ikke fram.
- Bokprosjekt om ungdom og fredsarbeid, Stiftelsen Arkivet: Omtale av NLAs virksomhet v/ Klaus Melf og Ingvild F. Sandøy og intervju med Gard Jørgensen og Karoline Skogmo.
- Brev fra samarbeidsgruppen v/ Kirsten Osen til førsteamanuensis Tore Roksvold i journalistutdanningen ved HiO med tilbud om forelesninger om atomvåpenspørsmål. Intet svar.
- Klaus Melf besøkte Sri Lanka og det nye medisinske og helsefaglige fakultet i Batticaloa i august. Det planlegges derfor obligatorisk kurs i fredsmedisin. I sammenheng med fakultetsåpningen ble en konferanse i ”Peace Capacity Building for Health Professionals” organisert, dessverre kun 2 utlendinger til slutt på grunn av voldskalering. Samtidig møte med den nyetablerte søsterorganisasjonen ”Sri Lankan Doctors for Peace and Development” (SDPD).
- Per Wium innlegg i Fredsforumet 13.09.06.
- Target-X i Bergen 28.10.06. Samlet inn 450 underskrifter for konvensjonen. Oppslag i Bergensavisen 29.10. samt innslag i StudentTV.
- Tilbakemelding til Norges fredsråd om områder NLA kan dekke i TV2s nye døgnkontinuerlige nyhetskanal: nedrustning (helseskader og atomvåpen, håndvåpen) og fredsundervisning, 1.12.06.

Tromsø, januar 2007
Tordis Sørensen Høifødt

Minneord – Per-Dagfinn Balsvik

Tordis Sørensen Høifødt
Leder NLA

Vår kollega og venn gjennom mange år Per-Dagfinn Balsvik døde 11. november 2006, 72 år gammel.

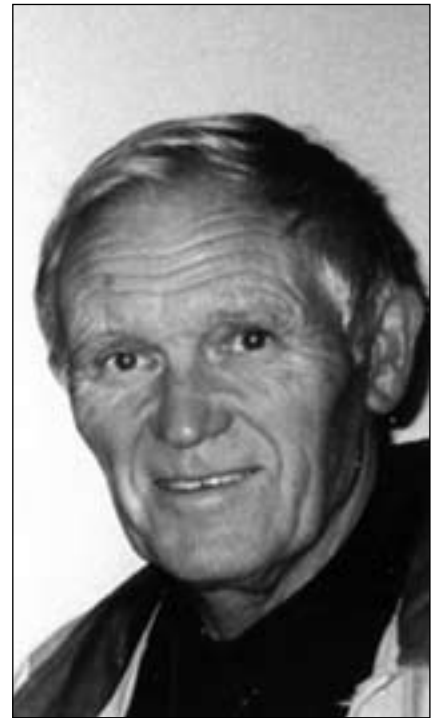
Per-Dagfinn Balsvik ble født 25. april 1934 i Vadsø, vokste opp i Vestre Jakobselv og Harstad og tok realskole og gymnas i Tromsø. Per-Dagfinn studerte medisin ved Universitetet i Oslo og ble cand. med. i 1960. Etter kvalifisering i kvinne- og barnesykdommer og fødselshjelp dro han til Asella i Etiopia og arbeidet på et svensk misjonshospital i 3 år.

Tilbake i Norge fullførte han spesialistutdanning i barnesykdommer på Haukeland. I 1969 dro Per-Dagfinn ut til en palestinsk flyktningleir utenfor Amman i Jordan. Opplevelsene i teltleiren, med sørpe og kulde, ga et varig engasjement for palestinerne skjebne. I 1970 fikk ektefelle Randi et forskningsstipend som førte familien til tre nye år i Etiopia. Per-Dagfinn ble leder for svenske Redd Barnas slumklinikker for mor og barn, med arbeid som inkluderte fødselshjelp

i Addis Abeba og bygging av ulike klinikker. Tilbake til Norge gikk turen til Tromsø, først til oppbyggingen av Barneavdelingen ved Regionsykehuset og fra midten av 70-tallet som assisterende fylkeslege. På midten av åttitallet ble han fylkeslege i Troms, og var knyttet til dette kontoret inntil han gikk av – og faktisk også i noe tid etterpå med rådgivningstjenester.

Per-Dagfinn var med i stiftelsen av Leger mot atomkrig i Norge i 1982. Han var leder i organisasjonen fra 1986 til 1987. Han arbeidet også internasjonalt i organisasjonen i en viktig periode da samarbeid mellom amerikanske og russiske leger ble etablert. Per-Dagfinn var engasjert i arbeidet mot atomvåpen i alle år også etter dette.

Vi som lærte Per-Dagfinn å kjenne møtte en varm, interessert, entusiastisk og nysgjerrig person. Han hadde en lun humor, og han var alltid opptatt av å ivareta de ressursvake og sikre deres rettigheter. Han kunne virke tilbaketrukket, kanskje sjenert, men han hadde stor autoritet. Som leder var han støttende og raus og lot medarbeidere få utfolde og utvikle seg.

Per-Dagfinn Balsvik - 1934-2006

Kreftsykdommen forandret brått alt, og det ble et strevsomt sykeleie med mye smerter.

Vi minnes med glede de mange år med samhold og samarbeid.

Flytteplaner?

Dersom du i den nærmeste fremtid kommer til å endre adresse, vennligst gi beskjed til NLAs medlemsarkiv v/ Cecilie Bredrup, St. Halvardsvei 21b, 5052 Bergen, eller via e-post: bredrup-legermotatomvapen.no

Navn: _____

Nåværende adresse: _____

Ny adresse: _____

Fyll ut denne slippen og send den til medlemsarkivet.

(Dersom du ikke ønsker å klippe i bladet er det selvsagt mulig å kopiere denne notisen.)

Retur til:
NLA v/Cecilie Bredrup
St. Halvardsvei 21b
5052 Bergen

Velkommen til Årsmøte 2007 i Tromsø For Norske leger mot atomvåpen

Lørdag 10. mars 2007, kl.10 -16

**Åpent seminar i studenthuset Driv, 3.etg.
kl. 10.00 – 12.00**

”What medical schools can do for peace and disarmament”
ved Cecilie Buhman, styremedlem i den internasjonale IPPNW, Danmark

”Atomvåpenarbeidet i den medisinske studieplan”,
innledning ved Eiliv Lund, rådsmedlem og professor ISM, UiTø

Diskusjon

**”Target Tromsø” på stortorget
Gateaksjon med underskriftskampanje for en atomvåpen-konvensjon. kl.12.00 – 13.00**

Ansvarlig: MedFred, Tromsø

**Årsmøteforhandlinger i seminarrom U8.121, MH-bygget, UiTø
kl. 14.00 – 16.00**

- Valg av møteleder og referent
- Godkjenning av innkalling og dagsorden
- Referat fra årsmøte 2006, se Medlemsbladet nr. 2-2006
- Regnskap 2006
- Årsrapport 2006 fra styret og studentgruppene
- Handlingsprogram 2007
- Budsjettforslag 2007
- Valg av styre
- Valg av valgkomite
- Oppnevning av revisor
- Eventuelt

Etter årsmøtet blir det konstituerende styremøtet og et workshop for utviklingen av en ny informasjonsbrosjyre.

Sosialt program

Fredag kveld fra ca kl. 19: Kveldsmat hos Tordis S. Høifødt, Kveldstuavn 7.

Lørdag, kl.18.30: Middag i Universitetsgammen

(påmelding seinest 7.mars hos Tordis S. Høifødt, hoifodt-legermotatomvåpen.no eller tlf. 77 69 98 73 / 95 93 42 29).

Søndag: Workshop kl. 10-12, deretter mulighet for skitur og mat hos Klaus Melf, Tønsåsen.

Ved behov for overnatting ta kontakt med Tordis S. Høifødt.

Neste manusfrist: 1. juni 2007